

Analyse maatschappelijk vraagstuk: cybercrime

Bij de beantwoording van de vragen 28 tot en met 41 maak je gebruik van de teksten 1 tot en met 6 en tabel 1 van het bronnenboekje.

Inleiding

Cybercrime is criminaliteit met ICT als middel én doelwit. Je hoeft geen computer of internetaansluiting te hebben om er slachtoffer van te worden. De meeste telefoons en bankpassen bevatten bijvoorbeeld computerchips, die kunnen worden misbruikt door criminelen.

Voorbeelden van cybercrime zijn het 'gijzelen' van gegevens op een computer (ransomware), via vervalste websites of e-mails gegevens van mensen krijgen (phishing), het kopiëren van de chip op een bankpas (skimming) en het zonder toestemming binnendringen in de computer van een ander (hacken).

Lees tekst 1.

- 1p 28 Een maatschappelijk vraagstuk kun je vanuit verschillende invalshoeken bekijken.
In welk citaat uit tekst 1 is de veranderings- en vergelijkende invalshoek te herkennen?
- A "Ruim de helft van de Nederlanders heeft nog nooit van ransomware gehoord" (r. 3-4)
 - B "Het virus gijzelt je computer door bestanden ontoegankelijk te maken en geeft deze pas vrij als je losgeld hebt betaald." (r. 9-10)
 - C "In 2015 had 65% van de Nederlanders nog nooit van ransomware gehoord. Inmiddels is dit gedaald naar 53%." (r. 11-12)
 - D "Alert Online is de jaarlijkse bewustwordingscampagne die dit jaar plaatsvindt van 3 tot en met 14 oktober 2016." (r. 22-23)

Lees tekst 2 en zie tekst 1.

- 4p 29 Cybercrime is een maatschappelijk vraagstuk. Een maatschappelijk vraagstuk heeft een aantal kenmerken. Eén kenmerk is dat het gaat om een situatie die veel mensen onwenselijk vinden.
→ Noem **twee andere** kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk en geef voor elk kenmerk aan waarom uit tekst 1 en/of 2 blijkt dat dit kenmerk van toepassing is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Kenmerk 1: ...

Dit blijkt uit tekst ... (vul tekstnummer in), want ...

Kenmerk 2: ...

Dit blijkt uit tekst ... (vul tekstnummer in), want ...

Lees tekst 3.

- 1p 30 Welk verschijnsel komt aan de orde in tekst 3?
- A manipulatie
 - B pluriformiteit
 - C sociale mobiliteit
 - D stereotypering
 - E witteboordencriminaliteit

Zie tekst 3.

- 1p 31 Vanuit welke invalshoek heeft Marleen Weulen Kranenbarg zich voor haar onderzoek beziggehouden met cybercrime?
- A vanuit de politiek-juridische invalshoek
 - B vanuit de sociaal-culturele invalshoek
 - C vanuit de sociaal-economische invalshoek
 - D vanuit de veranderings- en vergelijkende invalshoek

Lees tekst 4.

- 1p 32 Massamedia hebben verschillende functies. Waarom heeft de website www.alertonline.nl een socialiserende functie? omdat
- A de website laat zien dat cybercrime een groot sociaal probleem is
 - B de website een initiatief is van onder andere de overheid
 - C de website veilig internetgedrag stimuleert
 - D de website voor iedereen bedoeld en toegankelijk is

Zie tekst 4.

- 1p 33 Behalve de socialiserende functie vervult Alert Online volgens tekst 4 nog een andere functie van de massamedia.
→ Leg uit welke **andere** functie Alert Online volgens tekst 4 nog meer vervult.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
De ... functie, want ...

Zie tekst 4.

- 2p **34** Hieronder staan twee manieren waarop de campagne van Alert Online invloed zou kunnen hebben op het gedrag van mensen.
- a Als de campagne van Alert Online veel in de aandacht komt en als ook andere media veel aandacht geven aan de campagne en de inhoud ervan, gaan mensen praten over online gevaren en de mogelijke maatregelen ertegen. Ze kunnen deze maatregelen tegen online gevaren vervolgens ook gaan nemen.
 - b Niet alle mensen zullen door de campagne van Alert Online beïnvloed worden en maatregelen gaan nemen. Het zal afhangen van het referentiekader van iemand of hij of zij beïnvloed zal worden door de campagne.

Er zijn verschillende theorieën over de beïnvloeding van mensen door de massamedia, zoals:

- 1 de agendatheorie
 - 2 de injectienaaldtheorie
 - 3 de multi-step-flow-theorie
 - 4 de theorie van de selectieve perceptie
- Bij welke theorie past de eerste manier van beïnvloeding (a) en bij welke theorie past de tweede manier van beïnvloeding (b)? Kies **twee** nummers uit bovenstaand rijtje.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

- a past bij ...
- b past bij ...

Bekijk tabel 1.

- 1p **35** Hieronder staan drie beweringen naar aanleiding van tabel 1. Welke bewering is juist?
- A De cijfers over hacken in tabel 1 zijn de cijfers in de politiestatistieken in die periode.
 - B De cijfers over hacken in tabel 1 zijn hoger dan de cijfers in de politiestatistieken in dezelfde periode.
 - C De cijfers over hacken in tabel 1 zijn lager dan de cijfers in de politiestatistieken in dezelfde periode.

Inleiding op tekst 5 en 6

In december 2015 heeft het kabinet het wetsvoorstel Computercriminaliteit III bij de Tweede Kamer ingediend. Doel van het wetsvoorstel is dat de opsporing en vervolging van computercriminaliteit verbeterd en versterkt wordt.

In het wetsvoorstel mogen politie en justitie heimelijk en op afstand ('online') onderzoek doen in computers. Dat kan een personal computer zijn, een mobiele telefoon of een server. Het geeft opsporingsambtenaren ruimte om verschillende onderzoekshandelingen toe te passen bij de opsporing van ernstige delicten. Zij kunnen gegevens ontoegankelijk maken of kopiëren, maar ook communicatie aftappen of observeren. Tekst 5 en 6 gaan over dit wetsvoorstel.

Lees tekst 5.

- 1p 36 De Tweede Kamer heeft onder andere burgerrechtenorganisatie Bits of Freedom en de Nederlandse Orde van Advocaten uitgenodigd om hun mening te geven. Deze organisaties hebben machtsmiddelen. Welk machtsmiddel is te herkennen in tekst 5?
- A beschikken over geld
 - B bezitten van wettelijke bevoegdheden
 - C hebben van kennis
 - D inzetten van personen met charisma

Zie tekst 5.

- 3p 37 Zo objectief mogelijke nieuwsverstrekking moet voldoen aan drie criteria. Een criterium is het scheiden van feiten en meningen.
- Leg uit dat in tekst 5 aan dit criterium is voldaan.
 - Noem nog **twee andere** criteria waaraan zo objectief mogelijke nieuwsverstrekking moet voldoen.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
In tekst 5 is sprake van scheiding van feiten en meningen, want ...
Twee andere criteria: ...

Zie tekst 5.

- 1p 38 Het proces van politieke besluitvorming bestaat uit een aantal fasen. Over welke fase gaat tekst 5?
- A fase 1: noemen van wensen / het (h)erkennen van het probleem als politiek probleem
 - B fase 2: vergelijken of afwegen van politieke problemen
 - C fase 3: beslissen over problemen
 - D fase 4: uitvoeren van besluiten

Lees tekst 6.

- 1p 39 In tekst 6 is op de puntjes achter de woordvoerders Tellegen en Van Tongeren de politieke partij waartoe zij behoren, weggelaten. Welke twee politieke partijen zijn op de puntjes bij (1) en bij (2) weggelaten?
- A bij (1) de SP en bij (2) de VVD
 - B bij (1) de VVD en bij (2) GroenLinks
 - C bij (1) GroenLinks en bij (2) het CDA
 - D bij (1) het CDA en bij (2) de PVV

Zie tekst 6.

- 3p 40 In tekst 6 komt een bepaald dilemma van de rechtsstaat aan de orde.
→ Welk dilemma is dit? Leg je antwoord uit met twee voorbeelden uit tekst 6.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Het dilemma tussen ... en ... , want in tekst 6 staat dat ... maar ook dat ...

Zie tekst 6.

- 1p 41 De wet is 20 december 2016 aangenomen door de Tweede Kamer.
→ Wat is na 20 december de volgende stap in het proces van dit wetsvoorstel?

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.